

Fleslammeren moeten zich niet steeds helemaal vol drinken. Twintig slokken per keer is goed.

Fleslammeren

Fleslammeren geven veel werk. Een echt alternatief is er niet, want voor overwinnen moeten oaien beschikbaar zijn. Toch loont de fles nog wel, zo zeggen schapenhouders die er ervaring mee hebben, mits je het extra werk niet rekent.

Grote worpen zijn prachtig, al zit er een nadeel aan: niet elke ooi is in staat meer dan twee lammeren groot te brengen. Ze heeft maar twee spenen, dus van een dorstige drieling zal er eentje moeten toekijken en later zijn kans grijpen.

Meestal gaat het wel goed met een drieling, maar soms valt een lam sterk terug in de groei. In het ergste geval groeien ze alle drie niet goed. Dat zal in het begin van de zoogperiode nog wel meevallen, want dan heeft een ooi melk zat. Maar als de lammeren fiks gaan groeien, hebben ze meer nodig en dan kan de ooi tekortschieten.

Met kunstmelk is een 'derde lam' prima groot te brengen. Fleslammeren zijn wel wat kwetsbaarder, dus is het belangrijk ze goed in de gaten te houden. Het hokje met de fleslammeren behoort droog en schoon te zijn.

Terugval is te voorkomen door de fleslammeren zo snel als ze kunnen krachtvoer en ruwvoer te laten opnemen. Dat kunnen ze al na een week. Geef dan wel drinkwater, want anders zullen ze minder gauw brok en kuil of hooi gaan vreten. Melkpoeder is vrij prijzig. Een week of vijf kunstmelk geven zou genoeg moeten zijn, maar het hangt er dan wel van af of de lammeren al goed vreten. <<

Eerst biest

- Pasgeboren lammeren hebben eerst biest nodig: op zijn minst 100 cc.
- Soms lukt het niet om genoeg biest in het lam te krijgen. Verdeel de 100 cc anders over drie porties.
- Wacht niet. Hoe meer de lammeren aan de uier van de ooi zijn gewend, hoe moeilijker het wordt om ze aan de speenemmer te laten wennen.
- Zorg voor hygiëne.
- In de eerste dagen moet kunstmelk op 40 graden zijn. Melk op staltemperatuur kan na een paar dagen.
- De eerste dagen is een tot twee liter per lam voldoende, daarna twee liter per dag. Voorkom dat de lammeren zich helemaal vol drinken. Twintig slokken per keer is goed en dan na een paar uur weer.

TEKST: JACQUES ENGELEN, FOTO'S: HENK RISWICK, TON KASTERMANS, MARTEN SANDBURG

ANDRÉ DRIESE

PLAATS: ESPEL (FL.)

BEDRIJF: 550-600 AFLAMMERENDE SWIFTERS. OOK SCHAPENHANDEL.

'Veel aandacht nodig'

"Mijn oeien brengen vaak drie lammeren, ik laat er maar twee bij. Als je maar twintig oeien hebt, kun je wel drie lammeren bij de ooi houden, maar met grote koppels in de wei wordt dat niks. Ik heb ieder jaar 150 tot 200 lammeren aan de kunstmelk.

Direct na de geboorte krijgt elk lam wat biest die ik uit de uier trek. Van een drieling haal ik het grootste en sterkste lam weg. Dat lam zet ik in een plastic bak van 120 bij 180 centimeter. Ik heb tien bakken op de visafslag in Urk gekocht. De bovenkant is open, er hangt een lamp boven en er staat een tonnetje met zes spenen voor de kunstmelk in.

In de bak gaan drie tot vier lammeren. Zodra ze goed drinken, gaan ze naar een groepshok van vier bij twee meter. De lammeren kunnen er drinken van een speenemmer en twee spenen van een drinkautomaat. Twee keer per dag vullen we de emmer. Als ze goed van de drinkautomaat drinken, gaan ze naar een volgend hok waar geen speenemmer meer is. Daar maak ik groepen van vijftig tot zestig dieren. Ze kunnen er ook krachtvoer en kuil pakken. Je moet deze lammeren heel de tijd veel aandacht geven.

De automaat is een Förster, tweedehands gekocht voor 1.500 euro. Aan melkpoeder ben ik zo'n 25 euro per lam kwijt. Ze blijven binnen, dus vreten ze meer krachtvoer en kuil. Als ik alles reken, ben ik 50 euro per lam kwijt, exclusief het werk. Het kan dus nog uit. Maar ik denk dat ik overstap op Texelaar x Swifter. Net wat minder lammeren en dat scheelt een hoop."

'Speenemmers weer van zolder gehaald'

"Ik heb de lammertijd dit jaar wat meer gespreid dan anders: van kerst tot half maart. Zo heb ik meer overzicht over het koppel. En ook minder barlammeren. Vorig jaar had ik er wel zeventig. Dat was extreem. Fleslammeren kunnen financieel wel uit. Als ik vijftig euro onderhoud aan zo'n lam, is dat toch extra opbrengst voor de ooi die dat lam heeft gebracht.

Tot vorig jaar gebruikte ik een automaat. Maar hij is slecht voor de ziektedruk: je haalt uit de hele stal lammeren weg en brengt ze op één plaats bij elkaar.

Dit jaar doe ik dat anders. Ik heb zes groepen oeien. Als er eentje aflammert, maak ik in die groep een kraamhokje voor de ooi en haar lammeren. In elke groep maak ik ook met hekjes een hokje van 1,5 bij 1,5 meter voor barlammeren. Ik haal altijd het derde lam weg bij de ooi en doe dat in dit aparte hokje. Vier of vijf kunnen erin. Ze krijgen een emmer met vijf spenen. Drie keer per dag gaat er verse melk in, daar ben ik dan een kwartiertje mee bezig. Deze manier van werken werkt echt mooi. Als ik een ooi met maar één lam heb, pak ik uit het hokje een jong barlam en probeer het over te wennen bij die ooi. De andere lammeren blijven aan de kunstmelk tot ze vijftien kilo zijn.

Ik merk nu dat de ziektedruk veel minder is. In een groep zijn op dit moment wat lammeren aan de schijt, maar de andere groepen hebben nergens last van.

De automaat wil ik niet meer gebruiken, hij is te koop. Ik ben blij dat ik dit jaar de speenemmers weer van zolder heb gehaald."

HESSEL BOERSMA

PLAATS: VEENWouden (FR.)

BEDRIJF: 300 AFLAMMERENDE SCHAPEN

>>

'Twintig lammeren onder een koe'

"We hebben twee mogelijkheden: een automaat en zoogkoeien. De automaat gebruiken we eigenlijk niet. Met onze veehandel kunnen we gemakkelijk aan goede koeien komen. We willen dieren met een rustig karakter, niet te groot en met niet te grove spenen.

We zetten zo'n zoogkoe vast in een ruimte met stro en de lammeren lopen er los bij. Een of twee keer helpen we ze de spenen te vinden en daarna kunnen ze het zelf. We beginnen met een stuk of vier lammeren en dat aantal groeit uit naar wel twintig per koe. We brengen zo elk jaar meer dan tweehonderd lammeren groot.

We proberen lammeren eerst over te wennen naar een ooi met maar één lam. Als dat na een paar dagen niet lukt, brengen we het lam naar een koe. We hangen wel een warmtelamp in het hok op zo'n twee meter van de koe. De lammeren gaan anders lekker tegen die koe aan liggen en dan trapt de zoogkoe wel eens op een pootje.

Het moederinstinct van die koeien is enorm. Bij het spenen moet je oppassen, want ze gaan over hekken en sloten om bij hun lammeren te komen.

Dit systeem met zoogkoeien werkt goed, maar niet langer dan drie maanden. Dan is het net als bij 'het bloed': de lammeren gaan van de ene op de andere dag dood. Het is een soort vergiftiging. Voor die tijd groeien de lammeren enorm, ook omdat we ze extra lammerkorrel met vitamines en mineralen bijvoeren.

Lammeren bij zoogkoeien zetten doen we al zolang we schapen houden: wel dertig jaar. Het is goedkoop, want de koeien kopen we toch voor de vetweiderij. Goedkoper dan kunstmelk in ieder geval."

ANDRIES KINGMA

PLAATS: ADUARD (GR.)

BEDRIJF: 1.950 AFLAMMERENDE TEXELSE OOIEN (GEEN STAMBOEK), 2.800 WEIDELAMMEREN, MESTWEIDERIJ MET 300 KOEIEEN, VEEHANDEL, HOTEL, MANEGE. ALLES SAMEN MET BROER GERRIT.

GERARD KRAAIJEVANGER

PLAATS: WEHL (GLD.)

BEDRIJF: 35 AFLAMMERENDE STAMBOEK-TEXELAARS WAARVAN TIEN JAARLINGEN. GESLOTEN SUBFOK-VARKENSBEDRIJF MET TWEEHONDERD ZEUGEN.

'Faliekant tegen fleslammeren'

"Ik heb het liefst geen een fleslam. Lammeren met de fles grootbrengen is niks waard. Ik ben er faliekant op tegen. Het is een hoop werk en die fleslammeren vallen vaak zomaar om. Dood. Dan heb je nog niks. Over de kosten hoeven we het al helemaal niet te hebben. Ik hoor er ook weinig positiefs over. Laatst vertelde een dierenarts me dat die melkautomaten met al die lammeren een ramp zijn.

Natuurlijk hebben we wel eens een lam dat niet drinkt. Dat probeer ik over te wennen. Eerst het lam drie keer met een emmer lauw water goed schoonspoelen, daarna in het vruchtwater van de ooi waar het naartoe moet. Even de pootjes bij elkaar binden. Het werkt voor 99 procent goed. Mijn vrouw en kinderen brengen wel eens een lam met de fles groot. Vorig jaar nog één. In het begin elke vier uur drinken geven en dan geleidelijk naar twee keer daags. Dan zijn ze zes tot zeven weken oud. Ik maak wel zelf het melkpoeder aan, want dat is erg belangrijk.

Je kunt fleslammeren beter aan een buurmeisje geven. Die kan er dan mee aan de slag. Ook werk ik wel samen met collega's. Dan leen je een ooi zonder lammeren uit of andersom. Dat gaat prima.

Alleen een drieling bij een ooi geef ik in het begin een flesje bij. Zo'n ooi heeft vaak net te weinig melk en de lammeren worden wat te dun. Maar zodra die lammeren al wat voer vreten, dan merk je dat ze niet eens meer willen drinken. Je gaat toch geen lammeren apart zetten en helemaal met de fles opvoeden?"